

gemaakt:  
ders oor-  
gen in te  
een zeer  
voten het  
de zijden  
ich thans

K. S.

even

wil ver-  
nemen,

in haar  
tegen dat  
eld tegen

volstrekke  
r geopen-  
der ver-

christenen  
het voor-

e kunnen

e wereld-  
tschappij-  
itenkant,  
ust al de

laatste is  
risten be-  
g en een

naar een  
amanisme  
a dan de  
den weer-

om tegen  
sterk te

balen van  
amen met

len hij de  
wordt de

egent.  
or: neem  
en plaats

ekend en  
k nu iets  
n Lamar-  
daartoe,  
heerlijk-

de, welke  
zoo goed  
rug heb-  
dag.

ie profeet  
wereld in

het chris-  
ving, on-  
staat en  
oven ge-  
naars, die  
rstonen:

ng tot Da  
nog zijn  
or onzen  
om dit te  
chter wat  
zegt van  
„dat het  
en roede;  
vrijheid,  
Azis op

ngstelling

lievelende  
d dan tot  
verleiding

noemende  
n op den  
zwaaiend

chter der  
zelfs vele  
f daartoe

slechts den naam van Chantepie de la Saussaye hier,  
en van een De Pressensé in Parijs te noemen.

Maar Da Costa riep Lamartine toe: „beklagens-  
waardige voor wiens oor de stem des Levenden in d'  
Eeuwgod ging te loor”.

Dat was de waarheid.

Merkwaardig is de overeenkomst tusschen Lamar-  
tine's godsdienstig ideaal en wat wij thans in den een-  
heidswereldroep voor kerk en wereld vernemen.

Het was een prediking van het wegvallen van alle  
tegenstellingen tusschen de religies en de kerken,  
de staten en de krachten der maatschappij.

Men zou het thans dus kunnen zeggen: spreiding  
van religie; spreiding van welvaart en geluk.

Godsdienst boven of beneden verdeeldheid; wat men  
maar wil, als Vinet het zei.

Maar daartegenover plaatste deze de waarheid van  
de Schrift; de groote tegenstelling aller eeuwen.

Het best bekend is allicht nog het groot poëtisch  
verhaal, dat Lamartine gaf in zijn „Jocelyn”, het ver-  
haal van een jongen priester, wiens leed wortelde in  
het celibaat, als hij hem een vurige liefde ontwaakt  
voor het meisje, dat, als jongen verkleed en door hem  
als jongen ook eerst aangezien, eenigen tijd bij hem  
vertoefde.

In dit gedicht wordt de natuurlijke godsdienst ver-  
heerlijkt. Het is zeer gevoelig, religieus, mystiek; het  
zingt van God en van Christus.

Maar, zoo zegt Vinet, als wij den God van Jocelyn  
zoeken, dan vinden wij Jocelyn. Zoeken wij zijn ver-  
losser, dan vinden wij weer Jocelyn. Hij is zijn eigen  
Christus. De mensch betaalt zelve het rantsoen voor  
zijn zonde. Hij is algeheel zijn eigen redder en hij  
plaatst zijn eigen kruis op zijn graf.

Zijn religie is die van het gevoel, verheven boven  
alle antithese. Deze religie wekt in den mensch ook  
geen enkele tegenspraak. Zij ontkent in geen men-  
schenhart de haat. Maar dit bewijst juist haar leugen.  
Zij is geen religie. Zij is natuurlijke religie, die den  
mensch laat zoals hij is, en hij laat haar zoals zij is.

Het accoord is er volkomen en daardoor is alle  
waarlijk christelijke actie ook afwezig.

Simeon zag het goed, toen hij van den Christus pro-  
feteerde: deze is gezet tot een val en opstanding veler  
in Israël en tot een teeken, dat wedersproken zal wor-  
den. Lucas II: 35.

En de Heere Jezus zelve sprak te midden van zijn  
werken vol liefde en behoud tot zijn verbaasde disci-  
pelen: meent niet, dat Ik gekomen ben om vrede te  
brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede  
te brengen maar het zwaard. Matth. X: 34.

Ik ben gekomen om vuur op de aarde te werpen.  
Lucas XII: 49.

En dat is de waarheid.

De tegenspraak, die een doctrine ontmoet, is niet  
het eenig bewijs harer waarheid, maar, als zij die mist,  
dan is een der karaktertrekken der waarheid volko-  
men afwezig.

Deze gedachte werkt Vinet, als hij de dichterlijke  
meditaties van Lamartine bespreekt, ietwat wijsgeer-  
ig, verder uit.

Hij zegt: elke gedachte is exclusief, omdat zij een  
gedachte is.

Zij bevestigt geen zaak zonder een andere te weer-  
staan.

Zij bepaalt scherp haar object en zij is ondoordring-  
baar.

Een gedachte, die zich laat doordringen is geen ware  
gedachte.

Ik werd indertijd aan dit woord van Vinet herin-  
nerd, toen ik las van menschen, die „door het Bar-  
thianisme zijn heengegaan”.

Dit door iets anders heengaan, door eens anders  
gedachten, dit doorbreken van eeuwenoude waarheid  
en werkelijkheid is inderdaad een echt dwaalende beeld  
van onzen dag.

Chesterton werkte het beeld van Vinet op zijn eigen-  
aardige manier eens uit, toen hij zei: wij moeten in  
onze dagen naar modernen trant gelijken op „bubbles”  
— ons bubbels — luchtballen, die door de lucht zwe-  
ven. Zoo kunnen wij door elkander heengaan. Maar ik  
zie, zegt hij, geen reden om dan eenige conversatie te  
beginnen; wat heb ik er aan, als bij het tweede woord,  
dat ik zeg, de andere bubbels reeds wie weet waarheen  
zweefde.

Maar alle bubbels denken er niet zoo over. Zij zoe-  
ken gemeenschap en vloeden door elkander heen.

Dat gebeurt vast, zei Vinet. Alles vervaagt tot  
een nuance. Alle werkelijkheid raakt zoek. Alles wordt  
symbool; teeken zegt men thans. En God is niet meer  
dan een andere naam voor het universum, voor den  
kosmos. De Schepper is verworpen, het schepsel wordt  
aangeboden.

En let nu goed op, zoo vervolgt hij.

Een werkelijke doctrine laat zich dus niet begroe-  
ten of aanvaarden. Zij verstaat het, als zij wordt te-  
gengesproken; niet dat men haar maakt tot een ledi-  
gen vorm. Deze beleefdheid wordt haar het meest. Be-  
leedigt haar meer dan de bitterste haat.

Dit moge een ieder bedenken, die zich, als Lamar-  
tine, gevoelt aangetrokken door den tempel van Ba-  
bylon, het Babel aller religies, zooals Vinet het zei,  
en oor heeft voor den verleidelijken eenheidszang, of  
voor de huidige wereldidealen van vrede en geluk en  
vrijheid en verdraagzaamheid.

Ook hier zal het kind der ware kerk het ervaren:  
zulk een vriendelijke godsdienstigheid is noodzakelijk

onverdraagzaam; verdraagzaam jegens allen, uitge-  
sloten het aan Gods Woord gehoorzaam kind van God.

Heeft de historie dit niet duidelijk doen zien?

Was het niet ook in die vorige eeuw van lieve en  
vrome godsdienstigheid, godsdienst boven verdeeld-  
heid, eenheid en waarheid, waarheid en liefde — en  
hoe al die fraaie samenstellingen mochten heeten —  
de arme afgescheidene, die zich door Christus weer  
had laten leiden tot de verachte, kleine, doch ware  
kerk, die door heel die wereld van liefde en verdraag-  
zaamheid werd veracht, bespot, geplaagd en vervolgd?

Hij klaagde er niet over. Dit was naar het Woord  
des Heeren.

Het hart des menschen is arglistig en de mensch  
kan meenen Gode een dienst te doen met Zijn kerk te  
vervolgen. Wij kunnen ons zoo gemakkelijk vergissen,  
vooral als ons eigenbelang ons dringt in een bepaalden  
weg.

Maar dan doen wij goed met ons af te vragen: waar  
is in deze eeuw van verdraagzaamheid en eenheid en  
gevoelvolle vroomheid de verschoppeling, gehaat door  
allen om zijn onverdraagzaamheid, zijn schelden, zijn  
critiek op alles, zijn begeerte om stuk te maken en  
af te breken?

Waar is de domoor, die den eisch van het moderne  
leven, den eisch der wereldpolitiek en der maatschap-  
pighervorming niet verstaat?

Voegen wij ons bij hem, want daar is de kans groot  
de waarheid ook te vinden.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegen  
MARNIX.

## PERSSCHOUW

### EEN TOEGANG FORCEEREN.

Onder het hoofd: „Dit gaat heel ver” schrijft  
ds D. v. Dijk in Geref. Kb. v. h. Noorden als volgt:

Ik herinner mij, dat op de Utrechtse Synode, tijdens  
de debatten over de schorsing van Prof. Schilder iemand,  
ik meen Prof. J. Ridderbos, zei: „als gij eens de Ker-  
ken zoudt regeren naar uw inzicht, dan zoudt ge even-  
goed als wij het nu doen, iemand, die inging tegen de  
besluiten van de Synode, dat verbieden en als hij niet  
luisterde, hem schorsen”.

Welnu, de historie van de vrijgemaakte kerken heeft  
sinds dien bewezen, dat dit een onjuiste profetie was.

In onze Kerken wordt aan ieder de volle vrijheid  
gelaten, het niet eens te zijn met een besluit van de  
Synode; de volle vrijheid ook om openlijk zulk een  
besluit te bestrijden en te trachten anderen tot zijn  
inzicht te bekeren.

Niemand heeft men lastig gevallen omdat hij het  
niet eens was met de Amersfoortse besluiten over de  
samenspreking; ook niet omdat hij publiek in woord  
en (of) geschrift tegen deze besluiten inging. Men zal  
moeten toegeven, dat wij ons in deze vrij wat Gerefor-  
meerder, Schriftuurlijk gedragen hebben dan de Syn-  
ode van Utrecht in haar behandeling van Prof. Schild-  
er.

Met wat er in de laatste weken door sommigen in  
onze Kerken is gedaan is mijns inziens evenwel toch de  
grens bereikt van wat in een Gereformeerd kerkelijk  
leven toelaatbaar moet worden geacht.

Daar zijn onder ons ambtsdragers en andere leden  
van de Kerk, die het niet eens zijn met de besluiten  
van Amersfoort met betrekking tot de samenspreking.  
Dat is hun recht.

Zij hebben daarover geschreven, gesproken,  
Dat is hun recht.

Maar wat hebben zij nu gedaan?

Terwijl zij weigeren met hun bezwaren te gaan in de  
kerkelijke weg en te trachten over de klassis en de  
Particuliere Synode hun bezwaren in te brengen bij de  
Generale Synode, die in 1951 D.V. in Kampen zal sa-  
menkomen, hebben zij zichzelf rechtstreeks in verbind-  
ding gesteld met de deputaten, die de Haagse Synode  
benoemde voor samenspreking met onze Kerken of met  
leden van die Kerken.

In het feit, dat deze Synode aan haar deputaten  
zulk een opdracht gaf, ligt iets onbehoorlijks.

Men vraagt samenspreking met onze Kerken. Maar  
tegelijk ziet men er niet tegen op achter de rug van  
de deputaten die Kerken om, samen te spreken met  
leden der Kerken, en te trachten deze leden van hun  
eigen vertegenwoordigers los te maken en zo de Ker-  
ken, met wie men zegt te willen samenspreken, uit  
elkander te slaan.

Dit is, gelijk ik zei, onbehoorlijk.

Men mag niet, terwijl men vraagt om samenspreking  
met onze Kerken, tegelijk in de ingewanden van die  
Kerken gaan wroeten.

Gij moet u eens voorstellen, dat in het burgerlijk  
leven de directie van een bedrijf aan de directie van  
een andere zaak voorstelde een conferentie te houden  
om te komen tot een fusie van die bedrijven. En zij  
tegelijktijd een actie op touw zetten om het perso-  
neel en de klanten van dat bedrijf, waarmee men on-  
derhandelingen wil aanknopen, weg te lokken en naar  
zich toe te trekken.

Zou dat fair zijn?

Zou dat niet liggen buiten de grenzen van het bur-  
gerlijk, het zakelijk fatsoen? Maar veel meer is het  
in strijd met de stijl die het leven der Kerk moet heb-  
ben, dat zo wordt opgetreden.

Maar goed, daar gaat het mij nu niet in de eerste  
plaats om.

Het gaat mij nu om wat die ambtsdragers en andere  
leden van onze Kerken hebben gedaan.

Zij hebben met de deputaten van de overzijde gecon-  
fereerd.

Zij hebben blijkbaar gezegd: „als wij nu zo belijden  
en leren, als wij kerkrechtelijk dat standpunt innemen,  
is er dan plaats voor ons bij u?”

Men krijgt de indruk, dat de deputaten voor samen-  
spreking gezegd hebben: „ja”. En nu moet de met  
spoed samengeroepen Synode daar nog haar zegel aan  
hechten.

Gebeurt dat, dan is het paadje, waarover ik in mijn  
vorig artikel sprak, geëffend en heeft men zich een  
toegang tot de synodale kerken geforceerd.

Zoals ik zei, zulk doen ligt wel aan de uiterste grens,  
van wat in een gezond, Gereformeerd, kerkelijk leven  
toelaatbaar moet worden geacht.

Dat men, met bewuste verwaarlozing van de kerke-  
lijke weg, op eigen gelegenheid contact zoekt, zo ver-  
regaand contact, met de Synode van de overzijde, ik  
vind dat erg.

Nochtans zou ik, zelfs nu nog niet, hier kerkelijk  
willen zien ingegrepen om door kerkelijke maatregelen  
van censuur, aan dit doen „halt” toe te roepen.

Maar wel wil ik, in alle ernst tegen de broeders, die  
in deze weg gaan, vragen: „weet gij wel wat gij doet?”

Gij hebt, geheel eigener beweging, de verantwoorde-  
lijkheid op u genomen voor een daad, die voor het leven  
van onze Kerken van diep ingrijpende betekenis kan  
blijken te zijn.

Als straks leden onze Kerken, die zich hebben vrij-  
gemaakt, maar die de vrijmaking, om de moeiten, die  
daaruit voortvloeien, eigenlijk ondergaan als een last,  
die ook de roeping tot vrijmaking maar heel slapjes  
meer gevoelen, als (zeide ik) straks die leden, langs  
het door u gebaande weggetje, naar de synodale kerk  
gaan; als zij daarmee het heil, dat God hun in de Vrij-  
making gaf, wegwerpen; als gij het leven van die vrij-  
gemaakte Kerken een schok toebrengt, als gij die Ker-  
ken een wonde slaat; als de vijanden onze Kerken  
daarover juichen —; durft gij dan daarvoor de verant-  
woordelijkheid, die gij u zelf oplegdet, dragen, voor God  
en mensen?

Ik vraag u: „begrijpt gij dan niet, dat het resultaat  
dat gij bereikt, nooit anders dan een paskwil kan zijn?”

De Synode van Den Haag zal haar besluiten hand-  
haven.

Elk formuleetje, dat gij er door weet te krijgen, zal  
aan die besluiten ongeschikt blijven. De binding zal  
gehandhaafd blijven.

En allen, die met u op grond dier formule synodaal  
worden, zullen weer gebonden zijn. Heel uw actie zal  
niet anders uitwerken dan dat gij aan het werk Gods  
in de Vrijmaking, dat zich zo heerlijk begon te ont-  
plooiën, een knauw geeft.

Ziet gij dan niets van de heerlijkheid van dat werk?

Staart gij u dan blind op die „bindingen” en verstaat  
gij er niets van, dat de Heere, in een tijd van afval en  
deformatie, in Zijn genade, Zich een volk heeft gesteld,  
dat voor deze dingen oog heeft gehad en zich vrij heeft  
gemaakt om tegen die alzijdige deformatie te strijden?

Durft gij daarvoor de verantwoordelijkheid aan?

Of, of ziet gij van deze dingen niets en gevoelt gij  
er geen behoefte aan, dat tegen deze inzinking en af-  
zakking de strijd wordt aangebonden?

Helaas, zo dikwijls krijg ik de indruk, dat men in  
de kring van hen, tot wie zij behoren, die dit contact  
met de overzijde hebben opgenomen, klaagt over de  
wijze waarop van de kansel de strijd tegen allerlei ver-  
schijnselen van deformatie wordt gestreden, maar dat  
men in de grond der zaak, die critiek zelve verwerpt,  
omdat men geen oog heeft voor de alzijdige verwor-  
ding ook van het leven van wie zich Gereformeerd  
noemen.

O, broeders, durft gij dat aan, dat door uw eigen-  
willig, onkerkelijk handelen, het werk des Heeren in  
gevaar wordt gebracht? Weest toch voorzichtig.

En dan nog iets.

Ik weet natuurlijk niet precies, wat daar tussen u  
en de deputaten is afgehandeld; maar dit zou ik u toch  
willen zeggen: „vergeet in uw haast om te herenigen  
zoals gij dat noemt, met hen, die vroeger met ons één  
waren, maar die ons uitstieten, vergeet niet hen, die  
nu met u aan één avondmaaltafel zitten. Vergeet niet  
hen, die werden geschorst en afgezet; onrechtvaardig.  
Het zou waarlijk niet getuigen van liefde tot uw broe-  
deren, als gij, met een nieuw gevonden formuleetje u  
voegdet tot hen, die deze broeders uitwierpen op grond  
van vroegere formules en dat gij hen, wier schorsing  
en afzetting op grond van die oude formules wordt ge-  
handhaafd, in de steek liet”.

Ik vrees, dat men in felle begeerte naar de hereni-  
ging met hen, die oorzaak van de „scheur” waren, te  
veel vergeet de liefde tot hen en de eenheid met hen,  
die van dat boze drijven, van dat schorsen en afzetten,  
slachtoffer werden.

Berlijk gezegd ik kan er niet bij, dat men, in stee  
van de ongehoorzamen te roepen tot gehoorzaamheid  
en zo de eenheid te zoeken, gaat staan voor de nog  
weer op de Haagse Synode opnieuw gegronde de-  
uren en tot hen, die ons daarmee buitensloten, zichzelf  
achter die deuren verschuilende, zegt: „Och, zegt ons  
toch op wat voorwaarden wij weer binnen kunnen  
komen”.

Ik versta dat niet en ik zeg tot hen, die daarmee  
 bezig zijn: „broeders, bezint u toch; weet wat ge doet,  
opdat gij u straks niet hebt te beklagen, u schuldig  
wetende voor de Heere en voor Zijn Kerk”.

Tot zoover ds D. v. Dijk. Wij voor ons herinneren  
slechts aan ons artikel van eenige weken geleden:  
„Aanlokken noch Uitlokken”.

K. S.

### WOORDEN VAN PROF. GREIJLDANUS.

Onderstaand artikel schreef Prof. Greijldanus in het  
„Friesch Kerkblad” van 23 Maart 1917:

#### EENHEID IN HET KERKELIJKE.

Alle de geloovigen in den Heere Christus moesten  
niet alleen in het verborgene één zijn, maar ook hunne  
eenheid in Christus ongebroken openbaren in de wereld.  
Dat ligt in de bede van onzen Heiland: Ik bid niet  
alleen voor deze, maar ook voor degenen, die door hun  
woord in Mij gelooven zullen; opdat zij allen één zijn,  
gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij  
in Ons één zijn; opdat de wereld geloove, dat Gij Mij  
gezonden hebt (Joh. 17: 20, 21). In dat woord van onzen  
Zalmgmaker ligt de veroordeeling van onnodige kerke-

lijke verdeeldheid. En alzo worden wij er door aangespoord, om met alle krachten de rechte kerkelijke eenheid te zoeken en te bevorderen.

Toch mag dit uitzijn op kerkelijke eenheid nimmer geschieden ten koste van den eisch van Gods Woord of Waarheid. Gij hebt de gerechtigheid Uwer getuigenissen en de waarheid hoogelijk geboden, zegt de Psalmist (119:138). En worden wij in Zach. 8:19 vermaand, om de waarheid en den vrede lief te hebben, dan gaat hierbij alzo de waarheid voorop. Zoo spreekt de apostel Paulus ook van het betracchten der waarheid, dat wij hebben te doen, hoewel dit moet geschieden in liefde (Eph. 4:15). Wie het met de waarheid van Gods Woord niet zoo precies nemen, of voor wie de H. Schrift niet als Goddelijke waarheid geldt, zijn meermalen geneigd, om te etachen, dat de „vrede“, of de „liefde“ vooropgaan zal. Daarom was er tijdens en na de Fransche Revolutie gefluist, dat de kerkelijke scheidsmuren weggevalen schenen. En aan de Gereformeerde Kerken dezer landen werd het toetsel van de Haagsche Synode opgezet, waardoor de Waarheid der H. Schrift ten onder gehouden werd: men moest, ofschoon dan ook verschillend in geloof, elkander vredig in eenzelfde kerkelijke samenleven verdragen! Zoo werd ook de eene, openbare, school voorgeschreven, waarop van den Christus als Gods Zoon en onmisbaar Zaligmaker moest gezegen worden, en Gods Woord niet mocht uitgaan zooals het betaamt. De kinderen behoorden toch allen, als kinderen van één volk, in lieflijke eenheid onderwezen te worden op eene zelfde school, in gelijken geest, opdat zij zich van der jeugd één zouden gevoelen, en de geloofsgechillen als van ondergeschikte betekenis zouden beschouwen. Zoo moesten vrede en eenheid de heerschappij hebben, en raakte de Waarheid in de knel. Zij moest het gelag betalen.

Wat was echter niet naar den Woord Gods. Hiertoe ben Ik geboren, en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik de waarheid getuigenis geven zoude. Een legelijk, die uit de waarheid is, hoort mijne stem, zeide onze Heiland (Joh. 18:37). En ook zeide Hij, hiermede in verband staande: meent niet, dat Ik gekomen ben, om vrede te brengen, op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard. Want Ik ben gekomen, om den mensch tweedrachtig te maken... (Matth. 10:34, 35). Toen daarom ook de Geest des Heeren weer een opwaken van Gods volk in deze landen komen deed, moest vanzelf die verkeerde eenheid breken, en die schuldige vrede overgaan in strijd. De Waarheid Gods werd door den Geest Gods weer vooropgesteld. En wie door Hem bezield en geleid werden, leerden daarom allereerst staan op de heerschappij der Waarheid, en streiden voor het gezag van Gods Woord. De H. Schrift moest erkend worden, en gelden als richtsnoer voor geloof en leven, kennen en handelen. Vandaar de woelingen in het kerkelijke, en de reformaties van 1834 en van 1886; en vandaar de christelijke scholen. Wel vrede en liefde, zeer zeker; maar niet ten koste van de Waarheid Gods. Integendeel, Gods Woord voorop. Liefde en vrede door en onder de heerschappij van Gods Woord. Anders was toch ook de liefde niet heilig, en de vrede niet recht. Dan wortelde die liefde niet in de liefde Gods, en die vrede miste dan een hecht fundament. Zij brachten dan toorn en onvrede van Gods kant. Wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand Gods gesteld. Of meent gij, dat de Schrift tevergeefs zegt: de Geest die in ons woont, heeft die lust tot nijdigheid? (Jac. 4:4, 5).

Men spreekt ook van meer eenheid, die in de oorlogvoerende landen tusschen hen, die in geloof en kerk onderscheiden zijn, ontstaan zou, en waargenomen kon worden. Protestant en Roomschen, Anglicanen en Dissenters, zouden meer elkander leeren verstaan en verdragen. Over de onderlinge geloofs- en kerkgeschillen zou men zich over en weer gemakkelijker leeren heenzetten. Licht daarin, wanneer het waar is, oorzaak tot blijdschap? Wanneer er onderlinge eenheid kwam door meerdere heerschappij van Gods Woord, zeer zeker. Maar daar blijkt weinig van. Veeleer schijnt het, dat het nu het nationale is, dat ook de kracht van Gods Woord

en vreeze moet overheeren. Niet om kinderen Gods te mogen zijn, en Hem onvoorwaardelijk naar Zijn Woord te mogen dienen, schijnt nu het hooge en begeerlijke, maar dat men landskinderen zich betoont, en zijn vaderland dient als het voornaamste, geldt voor het heerlijkste levensdoel. En dan is genoemde eenheid niets anders dan een nieuw symptoom (= blijk, openbaring) van afval van den rechten dienst van God naar Zijn Woord.

Ook in ons land moeten wij ons wachten voor het voorop willen laten gaan van den vrede en de eenheid aan de Waarheid van Gods Woord. Op beoefening van ware liefde onderling moeten wij staan en aandringen. Gij zult uwen naaste liefhebben als uzelf, is de eisch des Heeren (Matth. 22:39). En den vrede hebben wij te zoeken en te brengen zooveel wij kunnen. Zalig zijn de vreedzamen (= vredemakers) (Matth. 5:9). Indien het mogelijk is zooveel in u is, houdt vrede met alle menschen (Rom. 12:18). Maar het eerste en het grootste gebod is: gij zult liefhebben den Heere uwen God met geheel uw hart, en met geheel uwe ziel, en met geheel uw verstand, en uit geheel uwe kracht (Matth. 22:37, 38; Marc. 12:30). Vrede met God gaat boven allen anderen vrede (Joh. 14:27; 16:33).

Dit geldt ook terzake van het kerkelijke. Verdeeldheid daarin, die niet gegrond is op den eisch van Gods Woord, make plaats voor Schriftuurlijke eenheid. Maar waar gehoorzaamheid aan Gods Woord roept tot kerkelijke scheiding, daar worde ook onder geene oorlogsomstandigheden aan de heerschappij van Gods Waarheid te kort gedaan door het erkennen van wat, naar die Waarheid, geen gezag mag hebben; noch ook gezocht naar eene eenheid daar, waar gedeeldheid komen moest en bestaat vanwege den eisch van Gods Woord. Terecht schreef Dr. W. H. Gispen Jr. in zijn Nieuwe Brieven aan een vriend te Jeruzalem in het Gereformeerd Kerkblad voor Drente en Overijssel, van 10 Maart j.l.: „Het wil ons voorkomen, dat ook deze wereldoorlog niet kan te niet maken onze diepe overtuiging dat het Herv. Kerkgenootschap van 1816 onrechtmatig is“. Daarom mag de vraag gedaan worden, of de Deputaten van de classis 's-Gravenhage van de Gereformeerde Kerken wel terecht, en in overeenstemming met wat de eisch der Waarheid van Gods Woord vordert zich tot de organisatie als zoodanig van de „Ned. Herv. Kerk“ gewend hebben met hun verzoek inzake eene bidure voor den nood der tijden; en of van Gereformeerde zijde wel toelichting verdient, wat op eene plaats in ons land geschiedde, waar, naar de bladen meldten, in bedoelde gebedure de predikant van de Gereformeerde Kerk aldaar met dien van de Hervormde en met dien van de Luthersche Kerk gezamenlijk optrad of voorging.

C. V.

## KERKNIEUWS

Beroepen te:

Hattum, C. van Ommen te Almelo.  
Meppel, J. Kamphuis te Ferwerd-Hallum.  
Culemborg-Leerdam, J. Kok te Noordbergum.  
Garrelswaer, Cand. J. de Feyter te Axel.

Aangenomen naar:

Enschede, H. Vogel te Amsterdam-Zuid (voorheen te Enschede).

Bedankt voor:

Bunschoten-Spakenburg, D. Zemel te Axel.  
Sneek, J. Waagmeester te Baarn.

— BILTHOVEN. Adres Kerkeraad: H. Troostheide, Soestdijksheweg 219 Z.

— LEERDAM. De kerkeraad besloot een tweeden predikant te beroepen die de gemeente dan zal dienen in combinatie met die te Culemborg.

— DS J. ZWART te Haren woont Hortuslaan 7. Tel. K 5900—44321.

— PERSBERICHT UIT BATAVIA. De Raad der Gereformeerde Kerk te Batavia besloot in zijn vergadering

van 6 Februari 1950 unaniem het volgende persbericht te lanceren:

Door de repatriëring van de Koninklijke landmacht, die in steeds sneller tempo wordt uitgevoerd, zal aan den arbeid van Ds J. P. v. d. Stool onder hen, maar ook op grond van mededeelingen van bevoegde zijde te verwachten is, mogelijk eerder, maar uiterlijk op 1 September a.s. een einde zijn gekomen. Nu zou ook daarna voor Ds v. d. Stool nog wel een taak overblijven m.n. onder de burgerleden van de kerk hier en in de verstrooling, ware het niet dat bovengenoemde repatriëring de kerk van Batavia in groote financieele moeilijkheden brengt.

Tot nu toe kon de kerk van Batavia aan de op haar rustende verplichtingen voldoen, mede dank zij de financieele bijdragen van haar militaire leden. Deze komen echter, nu de mannen thuisvaren, te vervallen, en de gevolgen daarvan voor de kas zijn nu reeds voelbaar.

Het uit de kerken in Nederland ontvangen steunbedrag van f 12.000 per jaar is, mede door het nog steeds stijgende prijspeil, ten eenen male onvoldoende om de kerk van Batavia in staat te stellen voort te gaan op de wijze als tot nu toe werd gevolgd. Dit te constateeren doet niets af van de dankbaarheid die de kerk van Batavia gevoelt voor den genoten steun. De kerkeraad is zich bewust, dat reeds groote lasten het kerkelijk leven in Nederland drukken. Hij verbaast zich dan ook niet, dat over 1949 door de kerken het beoogde bedrag van f 12.000 nog niet is bijeengebracht, en dat de door de betreffende commissie toegezegde steun over het afgelopen jaar slechts kon worden geboden met gebruikmaking van het batig saldo over 1948. Veeleer is te verwachten dat in 1950 de moeilijkheden om de benodigde gelden bijeen te brengen nog zullen toenemen. Ook in Nederland is immers een voortdurende stijging van het prijspeil te constateeren, en dat zal helaas zijn terugslag hebben op de opbrengst der collecten. De toenemende werkloosheid zal hier ook 'n woord gaan meespreken, zoodanig dat mogelijk zelfs ouders van gerepatriëerde militairen voor Batavia niet meer zullen kunnen offeren, omdat hun teruggekeerde zoon geheel ten hunnen laste komt.

Het geringe aantal burgers, dat hier te lande achterblijft, zal niet in staat zijn voor de aanvulling van het minimaal benodigde te zorgen. Ook voor hen wordt het in financieel opzicht steeds moeilijker. De kerkeraad wil daarom aan de kerken in Nederland doen weten, dat hij het volkomen verantwoord acht, als Ds v. d. Stool thans een eventueel op hem uitgebracht beroep in overweging neemt. Eveneens doet hij den kerken weten, dat hij bij de over en weer destijds met Ds v. d. Stool gemaakte stipulaties op zich genomen heeft voor de terugreis van hem en zijn gezin ook financieel zorg te dragen, ook in omstandigheden als nu aanwezig worden geacht. In den tusschentijd die zal verlopen tusschen aannemen en opvolgen van een eventueel beroep zal Ds v. d. Stool ruim tijd hebben om zijn taak onder de militairen voort te zetten, totdat het meerendeel van hen vertrokken is.

De hier vertoevende leenpredikanten kunnen zoo noodig het bij vertrek van Ds v. d. Stool nog resterende werk overnemen. De kerkeraad wil nog verklaren dat hij blijft denken aan de mogelijkheid van voorziening in den dienst des Woords en der sacramenten onder de hier blijvende kerkleden. Hij denkt daarbij aan een oplossing als ook voor Curaçao gevonden is, welke oplossing financieel veel minder bezwaarlijk is dan het handhaven hier van een predikant met zijn heele gezin.

— OUDERLINGEN-CONFERENTIE in het ressort van de Part. Syn. van de Geref. Kerken van Groningen. Deze zal gehouden worden op 27 Febr. a.s. in één der lokalen achter de Noorderkerk. In de morgenvergadering, die om 10 uur aanvangt, zal Prof. Dr K. Schilder refereeren over: „Het ambt der geloovigen“, waarop 's middags een bespreking volgt, terwijl het slotwoord door Ds J. Smelik gesproken zal worden. Ook belangstellenden zijn hartelijk welkom.

— NAAR SOEMBA. Op 7 Februari is met het M.S. „Friesland“ een volledig uitgeruste jeep met aanhangwagen verzonden. Het voertuig zal ons zendingswerk daar zeer ten goede komen. We hopen dan ook, dat ds Goossens, die op Soemba is, er vele ritten mee zal kunnen maken! Tot nog betere bearbeiding van het zendings-terrein.

Getrouwd:

C. VAN LEEUWEN

en

C. BROUWER.

Utrecht, 17 Februari 1950.

Mede namens onze Ouders zeggen wij allen hartelijk dank, die ons hun bliken van belangstelling vóór en bij de voltrekking van ons huwelijk zonden.

C. VAN LEEUWEN.

C. VAN LEEUWEN—

BROUWER.

Zaltbommel, Bosstraat 19.

HET KAARTSYSTEEM

voor Kerkelijk Gebruik

is weer verkrijgbaar.

Ook zijn voorradig de

KARTONNEN EN

HOUTEN

KAARTENKASTJES

voor ruim 800 kaarten

Vraag Uw boekhandelaar of den uitgevers

Oosterbaan & Le Cointre N.V.,

Goes, Giro 36000.

## WIST U . . . .

dat U thans weer door het aanbrenge van een nieuwe abonnee op de REFORMATIE-BOEKEN-SERIE heel moole premies kunt verdienen?

## Uw familiebericht

behoort zeker in „DE REFORMATIE“, vindt U ook niet?

VERSCHEENEN:

## STOA EN LITTERATUUR IN HET LICHT DER SCHRIFT

door wijlen Dr R. J. DAM.

Persklaar gemaakt uit nagelaten manuscripten door drs H. M. Mulder.

Dit boek is het tweede deel van den nieuwen jaargang van de R.B.-SERIE.

Abonnementsprijs f 2.90 per deel. (Voor niet-abonné's op deze serie bedraagt de prijs f 5.50.)

Wie zich abonneert heeft recht uit vorige jaargangen dezer Serie, boeken te bestellen (voor zoover nog voorradig) tegen den Serieprijs!

Abonneert U bij Uw boekhandel of rechtstreeks bij de Uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — GOES, Giro 36000.

Zondag 26 Februari hopen wij met onze Ouders

J. BLOKHUIS

en

A. J. BLOKHUIS—SMIT,

te gedenken, dat zij 25 jaar geleden getrouwd zijn.

Hun dankbare Kinderen:

BERT.

KO.

WEIMY.

HENK.

Oosterbeek, 10 Febr. 1950.

Schelmacheweg 13.

## Boekbinderij VAN KUIJK

Voor al Uw Bindwerk.

Reformatie . . . . f 3.—

Catechismus . . . . f 2.—

Godsopenbaring . . . . f 2.—

Zalmstraat 1 - Scheveningen